

S pravom je, dakle, J. Lecuyer u gore spomenutoj konferenciji zaključio: »Ne može se zanijekati da se nalazimo pred jednostavnijim, jasnijim i bogatijim tekstom nego što ga je dosad imao Rimski pontifikal. Iskreno mislim da je obnova izvršena s najvećom vjernošću načelima i duhu II vatikanskog sabora i da je ne samo kleru nego svima vjernicima pružena obilata pomoć da bolje shvate misiju onih koji su pozvani da Božjem narodu služe kao đakoni, svećenici i biskupi« (»Notitiae« 41, 219). Sa svoje strane dodajemo želju da se ta pomoć što bolje prihvati i upotrijebi jer za njezin uspjeh nije dosta da je samo pružena.

o. Martin Kirigin OSB

KANON MISE I NIRVANA

Naslov je malo neobičan, ali mislim da nije neopravdan. Treba da potakne na razmišljanje. Razmišljanje o našim liturgijskim prijevodima.

Obradovali smo se, kada je bilo javljeno, nakon dugih i dugotrajnih rasprava, da je misni kanon preveden na hrvatski i da je njegova upotreba u liturgiji službeno odobrena.

Prvo razočaranje je nastupilo kod sprovođenja ovog odobrenja. Baš oni, koji su ranije mnogo forsirali prijevode kao da su zaboravili, da su prijevodi odobreni — ne zbog svećenika — nego zbog naroda. I da postoji pravilo, da treba ove tekstove čitati glasno i jasno, da ih vjernici mogu pratiti i razumijeti čak u slučaju da nemaju misala u ruci.

U mnogim mjestima se produžila praksa, da svećenik čita hrvatski kanon tiho, *za sebe*, a narod, još češće samo nekoliko pjevača na horu, pjevaju sasvim nešto drugo.

Kod same konsekracije takav liturg podigne glas, da odmah poslije toga opet ušuti, da mogu drugi dalje pjevati svoje — neliturgijske pjesme.

Postavlja se pitanje: Tko je odobrio da se samo riječi konsekracije izgovaraju glasno, a ostalo da svećenik čita u narodnom jeziku — tiho? Nije li u duhu propisa i direktiva nadležnih vlasti i komisija, da se kanon ne kida: ili cijeli na latinskom ili cijeli na hrvatskom glasno!?!

Ako je pjevana misa, ne bi li bilo logičnije, da svećenik pričekava dok božji narod završi pjevanje »Svet, svet...« ili bi bilo možda prikladnije, da se ne oduljuje i ne kida sveta

radnja, da to lijepo i svečano recitira sav Božji narod? A zatim da svećenik glasno i svečano, kao da je gласnogovornik čitave zajednice (što de facto i jest!), izgovara na narodnom jeziku sve riječi kanona.

Vjernici se sablažnjavaju, jer vlada sada baš u toj stvari prava anarhija: u svakoj crkvi drugačije. Istina je, da prvobitni propisi govore o raznim načinima sudjelovanja, ali to nikako ne znači, da može svatko raditi »po svojoj glavi i samovolji« nego da se u raznim krajevima, prema prilikama (kulturnim — i mogućnostima s obzirom na dovoljni broj liturgijskih knjiga) može početi na više ili manje savršeni način. A nikako ne možemo odobriti, da se čak u istom mjestu postupa različito. Trebalo bi da ordinariji izdaju točnije direktive za svoje područje, ili da se barem svećenici jednog užeg područja, gdje vladaju po prilici jednake prilike, dogovore o jednoobraznom načinu uvođenja novih formi liturgijskih sudjelovanja. Nitko ne može tvrditi, još manje dokazati, da u jednom gradu ili užem seoskom području vladaju kod nas potpuno različiti uslovi — osim u koliko to ovisi o dobroj volji svećenika!

Treba biti svijestan, da je svaka reforma operacija, koja zadaje bolove i rane. Pogotovo na duhovnom području. Vjernici žele da je ono što je sveto — trajno, nepokolebivo — kao što su vječne i nepromjenljive dogme.

Daleko od toga, da se želi time tvrditi, da su reforme nepotrebne (ima ih, nažalost, koji to tvrde i javno propagiraju, da stvaraju još veću pometnju među vjernicima!), nego da treba svaku reformu dobro razmisliti i psihološki pripremiti, kako bi to urodilo onim plodom, za kojim ide reforma u liturgiji. Kod nas u Crkvi reforma nije ni moda ni samo zbog isticanja ili paradiranja, nego zbog koristi duša: da se kraljevstvo božje dublje ukorijeni u dušama; da se jače doživljava blizina Boga i Spasitelja te zajedništvo božjeg naroda.

* * *

Naslovu je dala povod druga činjenica. Iako se prijevod dugo pripremao, ne možemo biti s njim u svemu zadovoljni. No, treba priznati, da nijedna stvar na ovom svijetu nije savršena. Ali je istina i to, da u liturgijskim tekstovima moramo paziti, da bude sve jasno — i bez opasnosti, da se može krivo razumjeti ili tumačiti.

U pitanju je jedna rečenica u prijevodu, koja može, tako kako je u kanonu, zavesti do apsolutno krivog tumačenja jedne od važnijih vjerskih istina: pitanje o zagrobnom životu.

U spomenu mrtvih poslije pretvorbe prijevod glasi: »Spomeni se, Gospodine, slugu i službenica svojih . . . , koji otidoše pred nama obilježeni znakom vjere te spavaju snom mira.«

Riječ »spavanje — spavati« ima u našem jeziku strogo ograničeno značenje: besvjesno stanje, u kojem čovjek nije svijestan samoga sebe niti upravlja svojim činima.

Vjernik, koji čita ovu rečenicu, logično zaključuje, da se duše poslije smrti nalaze u nekom besvjesnom stanju u kakvom se nalazimo mi za vrijeme spavanja. To bi odgovaralo starim istočnjačkim pojmovima o »nirvani«, što je u oštroj suprotnosti o kršćanskom naučavanju o zagrobnom životu.

Za nas kršćane poslije smrti nije samo počinak, mir, nego je i blaženost — svjesno doživljavanje najveće sreće, sjedinjenje sa Bogom — Izvorom života i radosti.

Možda će netko odgovoriti, da je to doslovni prijevod latinskog teksta.

Poznato je, da je svaki prijevod u neku ruku već i komentar, jer se rijetko u potpunosti poklapaju pojmovi, koje izražavaju pojedine riječi. Rečenicu u latinskom tekstu: » . . . qui dormiunt in somno pacis« treba dakle shvatiti, a i prevoditi, u duhu katoličke teologije o smrti i posmrtnom životu, a ne po uskogrudnom, školskom, doslovnom značenju latinskih riječi.

Kršćani su upotrebili riječ »dormitio — dormire« za smrt — umrijeti da su time naglasili da za kršćane tjelesna smrt ne znači uništenje. Za njih je čin tjelesne smrti samo »usnuće«, da se odmah iza toga probude u istinskom životu u Bogu. Zato se može kod kršćana govoriti, da su naši dragi »usnuli snom mira«, a nikako da »spavaju snom mira«! Ovo drugo naime dovodi do potpuno pogrešnog, nekršćanskog shvaćanja smrti!

Ovaj prijevod začuđuje jer smo imali do sada sasvim ispravne prijevode: » . . . te počivaju u miru«. »Svagdanji misal« je bez potrebe dodao: » . . . te počivaju u snu mira«. Ukoliko je nekome stalo, da se za svaku cijenu sačuva izraz »in somno pacis« mogao bi to prevesti, da bude pravovjerno, samo izrazom »usnulim snom mira«. To se može pravilno protumačiti: ovo nije nikakvo trajno stanje, nego samo prelaz iz jednog u drugi život.

Ako bi netko opravdavao ovaj nesretni prijevod potrebom doslovnog tumačenja originala, onda ga treba upozoriti, da

se u istom prijevodu odmah na početku kanona nekoliko različitih riječi sliva u jednu jedinu: »primi i blagoslovi ove darove« umjesto: »ove darove, ove poklone, ove svete neokaljane prinose«, što predstavlja svakako prilično odstupanje od originala!

Svakako je dužnost nadležnih, da iz ljubavi do ispravnosti i preciznosti u izražavanju temeljnih vjerskih istina, da ovo isprave prvom zgodom.

* * *

Neka u vezi s tim spomenem još par rečenica, koje u prijevodu kanona smetaju ili su barem tuđe suvremenom izražavanju:

1) »... po svemu krugu zemaljskom«. To je ispravnije, kako je ranije bilo: »po svemu svijetu«.

2) promicatelji« za »cultoribus« svakako nije najposrećeniji izraz. Ne bi li možda bio blagozvučniji: »blagovijesnici«?!

3) »što pred tobom stoje« za »omnium circumstantium« ne odgovara činjeničnom stanju, jer većina vjernika, barem onih u klupama, tada kleči. Raniji prijevod »prisutnih« puno više izražava pravi smisao originala.

4) »pošto su večerali« umjesto ranijeg »po večeri« ne samo da je manje prikladan nego predstavlja opasnost, da netko pogrešno shvati, kao da se to dogodilo odvojeno od konsekracije kruha.

5) »kalež«. — U posljednje vrijeme pokušava se ova riječ zamijeniti »čašom«. — Istina je, da Isus na Tajnoj večeri nije upotrebljavao »kaleža« u današnjem obliku, ali je jednako sigurno, da nije imao ni današnje staklene čaše. Ali je izraz »kalež« dobio tako isključivo značenje, da bi značilo vrijeđati osjećaj vjernika, i to bez ikakve potrebe. Liturgija je i ostaje nešto najsvetije i najuzvišenije, zato treba poštivati i izraze, koji su u očima vjernika sveti. — Iako je istina, da je prva sveta misa bila uvezi sa pashalnom večerom Židova, ipak je jednako istina, da to nije bila više starozavjetna pasha nego početak novozavjetne liturgije! Zato ne možemo robovati ni profanim izrazima u vezi s pashom!

* * *

Treba pak pohvaliti u novom prijevodu, da se odstupilo u završetku kanonskog dijela od doslovnog prijevoda (doxologija) »Per ipsum et cum ipso...« te se naglasilo ono naj-

važnije (što je inače običnom vjerniku manje očito), naime Kristovo velikosvećeništvo i stalno posredništvo: »Po Kristu i s Kristom...«

Kad se sada s novim kanonskim obrascima pristupa definitivnom uređenju liturgijskog teksta, neophodno je potrebno, da stvorimo takav tekst u narodnom jeziku, koji će vjerno odraziti duh originala, a vjernicima pomoći u pravilnom razumijevanju i sudjelovanju. I da ne bude neprekidnih ispravaka u svakom novom izdanju, što uveliko ometa zajedničko sudjelovanje.

Alojz Turk

O KANONU SV. MISE

II. Vatikanski koncil uči: »Kad je dovršeno djelo, što ga je Otac povjerio svome Sinu da ga izvede, poslan je Duh Sv. na dan Duhova, da bez prestanka posvećuje Crkvu, da tako vjernici pristupaju k Ocu u jednom Duhu. To je onaj koji je Duh života ili izvor vode što teče u život vječni. Otac po njemu dariva ljudima život koji su po grijehu bili izgubili. Duh boravi u Crkvi i u srcima vjernika kao u jednome hramu. On u njima moli i svjedoči da su oni posinjena djeca Božja. Duh Crkvu uvodi u svaku istinu i sjedinjuje ju u zajedničku obitelj i službu, učvršćuje ju raznim hijerarhijskim i karizmatičkim darovima po kojima njome upravlja i urešuje ju plodovima. Duh, po sili Evandjelja, Crkvu pomlađuje i besprestanka je obnavlja i vodi do savršenog sjedinjenja s njezinim Zaručnikom. Duh i Crkva vapiju Gospodinu Isusu: »Dodi!« Apok. 22, 17. Constit. De Ecclesia a. 4. Lumen gentium.

Fruktuozo, biskup Targone, g. 259. bio je osuđen i poveden da bude živ spaljen na lomači. Na putu mu se približi neki kršćanin koji ga zamoli: »Oče, moli se za me«. Biskup mu odgovori tako glasno da ga je mogao čuti cijeli narod: »Ja se moram moliti za cijelu kat. Crkvu od istoka do zapada«. Ono što je Fruktuozo kazao u času kad je imao prikazati svoj život da zasnjeđoči vjeru, on je morao često o tome promišljati, kad je uzlazio na oltar da prikaže Kristovu Žrtvu. U oba slučaja njemu se čini kako ne smije svoju molitvu ograničiti na potrebe jednoga čovjeka. On bijaše svijestan, kako je odgovoran za čitavu Crkvu. No ova odgovornost ne tiče se samo biskupa mučenika. Svi kršćani, svećenici i ostali vjernici, morali bi usvojiti riječi ovoga sv. mučenika. Ako cijela Crkva od nas očekuje da svoju osobnu molitvu na nju proširimo, prije sve-

ga na to nas potiče, kad se radi o molitvi koja je u najvećoj mjeri zajednička to jest o kanonu sv. Mise. Kada molimo na ovaj, uistinu katolički način tj. za cijelu Crkvu, dovodimo u sklad naše mišljenje i život s riječima što ih tako često izgovaramo prebrzo. Dosta je da s nešto pažnje čitamo kanon pa ćemo ustanoviti kako je ovaj cijeli bitno molitva Crkve za Crkvu, kako on izražava vezu naše mjesne zajednice s Crkvom svih vremena. Cijeli je kanon sastavljen u množini: »Mi vas molimo... Mi se sjećamo...«. Ova se množina ne odnosi na svećenika i na službenike oltara, nego ona obuhvaća čitavu zajednicu vjernika. Ovu istinu najjasnije dokazuju dvije molitve kanona, na što se odnosi ova množina: »Molimo, Gospodine, blagohotno primi ovaj žrtveni prinos (kruha i vina) Bogu kao dar tvojih sluga (svećenika) i cijele tvoje obitelji (svih vjernika)«. Zatim: »Stoga, mi Gospodine, sluge tvoje...«. Naime mi se sjećamo Kristove naredbe na Zadnjoj Večeri. Spominjemo se njega i prinosimo njegovu žrtvu Božjem Veličanstvu.

To činimo mi, tvoje sluge i tvoj sv. puk?! Riječi »Služba i službenici« označuju one koji su posvećeni Božjoj službi: to se svećenici, dok »familia i plebs-obitelj i puk« naznačuju skupove vjernika. Kanon jednima i drugima pripisuje sve euharistijske obrede to jest zahvalu, prikazivanje, molitve i anamnezu (ovako se nazivaju molitve iza pretvorbe). Amo spadaju i razgovori, to se ne određuje potanko, jer se razumije po sebi da svi sudjeluju u svim obredima, premda nemaju svi u njima učešće na isti način.

O Božjim slugama i o Božjoj obitelji

V r i j e d n o j e u k r a t k o istaknuti mnoge izraze, kojima se nazivaju kler i vjernici. Riječi »sluga i služba (servi, servitus)«. Ove se riječi upotrebljavaju u kršćanskoj starini u latinskome jeziku da se njima označe biskupi i svećenici. Sv. Leo papa (440/461) veli o sebi: »Naša služba - servitus nostra«. Ovo opravdava tvrdnju da Crkva spravom smatra svećenike svojim službenicima, jer je sama Crkva Božja službenica. II. Vatikanski koncil ostavio je u časti ovo učenje i terminologiju. »Sluge« vrše službu u korist sviju, od kojih se sastoji »Božja obitelj«. Moglo bi se činiti odviše smjelo ili familiarno tvrditi kako kršćani čine Božju obitelj. Ipak se ova riječ rabi u mo-

litvama sv. Mise kao oznaka kršćanske zajednice na pr. na 5. nedjelju iza Bogojavljenja, na 1. nedj. korizme, u Misi uskrzne noći, na 21. nedj. po Duhovima i drugdje.

Istina, »familia-obitelj« nema u rimskome pravu i u liturgiji isto značenje, kako ga mi shvaćamo u naše doba. Ova je riječ označivala sve one koji su stanovali u istoj kući i živjeli pod vlasti istoga domaćina (paterfamilias) i uz njega boravili. Pod riječju »familia-Božja obitelj« valja razumijevati sve one koji pripadaju Božjoj obitelji to jest Crkvi. Kanon nam ovim riječima pomaže, kako ćemo jasnije odrediti i produbiti njihov smisao. One nas sjećaju na riječi Gospodinove: »Tko je onaj vjerni sluga koga je gospodar postavio nad svojom obitelji da joj pribavlja hranu«. Mat. 24, 45. Kanon nas upućuje na obitelj s kojom Gospodin često uspoređuje svoje kraljevstvo, u kome je Bog Otac i Gospodar. Crkva je hijerarhijski organizirana obitelj, a svi su njezini članovi zavisni o Gospodaru.

Crkva je Božji sveti narod

Molitva iza pretvorbe: »Zato, Gospodine, mi tvoje sluge i tvoj sveti puk...«, rabi se kao oznaka vjernika. Ona ima širi pojam nego riječ »obitelj«. Ona znači u sv. Pismu: Od Boga odabrani narod između neznabožackog svijeta kao njegovo vlasništvo i svojina za spasenje ljudskoga roda. Mojsije dozivlje u pamet narodu: »Ti si puk posvećen svome Bogu. Gospodin je tebe odabrao za svoj vlastiti narod između svih naroda na zemlji«. Deut. 7, 6. Sv. Petar piše kršćanima: »Vi ste sveti narod i puk kojega je Bog stekao«. 1, 2, 9. Sveti puk znači u bibliji Božji narod, a u liturgiji jest oznaka kršćanske zajednice: naime da vjernici nisu svaki za se odijeljene osobe kod sv. Mise. Oni su Božji puk, nekoć zvan Izrael, a sada Božja Crkva. Skupina od 10 ili 100 duša jest ćelija Božjega naroda, i s pravom se naziva »sveti puk«.

Gospodin s vama. Kanon je molitva mjesne i cijele zajednice koja je sabrana kod euharistijske Žrtve. Svećenik govori molitve u ime zajednice koja s njime prinosi zahvaljujući i Boga slavi. Ako vjernici imaju u mnogo slučajeva o tome slabu svijest, ovaj manjak treba ispraviti, ne mijenjajući riječi kanona nego ih valja poučiti, kako će u njemu bolje sudjelovati. Kad svećenik služi sv. Misu bez vjernika, ne smije riječi kanona moliti u prvome licu jednine. Makar crkva bila prazna, on ne ulazi na oltar sam, jer to čini kao službenik

zajednice kojoj pripada, i cijeloga Božjega naroda. Dapače možemo tvrditi: što je on više osamljen, tim više mora biti svijestan sveopće vrijednosti Božanske Žrtve. Tko se nalazi usred zajednice, osjeća, kako je njegova molitva određena za vjernike. Osamljeni svećenik, redovnik u samostanu ili župnik na selu, biskup u svojoj kapeli govoreći: »Gospodin s vama, Molite, braćo«, dužan je misliti kako njegova molitva dopire do svih koji sačinjavaju Božju Crkvu.

Kanon je molitva Crkve

Ako je misni kanon molitva Crkve on je ujedno molitva za Crkvu. Kao što je Krist prikizao svoj život za spasenje sviju ljudi, koji će jednom u njega vjerovati, isto se tako sv. Misa prikazuje prije svega za sve vjernike, sadašnje i za one u budućnosti. Ovu prvu i nepromjenljivu nakanu svaki dan izričemo u molitvi »Tebe milostivi Oče« iza »Sanctus — svet«. Ona je važnija od posebnih nakana što ih spominjemo kada umećemo oba »Memento-spomeni se sluga svojih« Mi govorimo u svakoj Misi, kako ju prinosimo Bogu, i moramo na to misliti, a tako i svi koji su kod nje prisutni, da ju prikazujemo za cijelu kat. Crkvu moleći: »*Ponajprije ti prikazujemo za tvoju kat. Crkvu*«. Mi ne bismo bili vjerni riječima kanona kad bi smo po običaju brzo i rastreseno prešli preko ove najvažnije nakane koja je *glavna* u sv. Misi. Zato ćemo svu svoju pozornost svratiti na to kako ćemo iznijeti posebne nakane u oba »Memento«. Ipak ove preporuke čine samo jednu primjenu od prve i glavne nakane.

Molimo za svetu katoličku Crkvu

Vrijedno je još jednom odvagnuti riječi ove naše molitve. Mi se molimo za sv. kat. Crkvu. Istina je, da je Crkva sveta i katolička. Ona mora vazda ostati sveta i općenita, valjda da neprestano pomlađuje svoju svetost i katoličanstvo (sveupućenitost). Kršćani su od početka nazivali Crkvu svetom. To znači, da je ona posvećena Gospodinu kao što su nekada Izraelci bili sveti narod. Ova se svetost ne ograničuje samo na juridičku formu već se ona mora ostvariti u svakome naraštaju u svetosti njezinih članova. Moliti za Crkvu znači moliti neka Gospodin podigne u njoj svetaca koji su joj potrebni

i koji će u suvremenoj Crkvi služiti kao kvasac i primjer ostalima, kao što su bili sveci u prijašnja vremena. Isto vrijedi za pojam katoličanstva. Ova riječ ima u grčkom jeziku značenje: sveopćeniti. Ona je dobila od 2. vj. značenje: pravovjerni u opreci prema heretičkim sektama.

Kada je rimski kanon nastao u god. 350—380, riječ »katolik« poprimila je vjensko značenje, a ne geografsko. Ondašnji kršćani morali su se mnogo moliti, da se u Crkvi očuva prava vjera i da se ona proširi do nakraj svijeta. No u naše doba stekla je prvotni pojam. Stoga naša molitva za Crkvu valja da bude prožeta misijskim i ekumenskim duhom, naime, da se sv. Crkva rasprostrani po čitavome svijetu te da se svi kršćani ujedine u jednoj zajednici.

KAKO GOSPODIN DJELUJE U CRKVI

Četiri riječi kanona: »Da se udostojiš Crkvu upokojiti, čuvati, ujediniti i upravljati...« jesu u isto vrijeme molitva i program za ljude, jer Bog djeluje u Crkvi po ljudima. Mi prosimo da Gospodin daruje Crkvi mir, unutarnji i izvanji da bi ona našla pravedno rješenje u nemirima i svakojakim sukobima, da je drži budnom i vjernom, da ju okupi u jedinstvu, neka učini, da se nađu u njezinoj zajednici svi, koji su u nju pozvani, konačno da njome ravna, da ju prosvjetljuje, udijeli odlučnost i snagu onima, koji njome vladaju, to jest, da ona napreduje na pravom putu. Mi se ne smijemo moliti apstraktno za Crkvu kojegagod vremena nego za Crkvu naše dobi, za njezine današnje potrebe: u vrijeme, kad se radi o tome, da II Vatikanski koncil urodi bogatim plodovima. One četiri riječi moraju svraćati pažnju vjernika na ovu najveću potrebu kat. Crkve.

Kako je važno moliti za biskupe i ostale čuvare i promicatelje vjere

Bog upravlja i čuva Crkvu po ljudima, svojim zamjenicima. Iza kako smo prikazali svoje molitve za Crkvu, mi prosimo za one koji nose posebnu odgovornost bilo za čitavu bilo za lokalne crkve: to jest za Rimskoga biskupa i za biskupa svoje pokarjine, koji su »čuvari vjere«. Ovdje su u mnogim zemljama u 4. i 5. vj. spominjali samo mjesnoga biskupa sa nazivom papa. Ovu su grčku riječ rabili za svakoga biskupa.

Ali su od 6. vj. pomalo ovaj izraz pridržali za Rimskoga biskupa, dok su za mjesnoga uveli termin »antistes« (predstojnik). Mi dakle molimo poimenice za papu i za svoga biskupa, no, mi prinosimo svoje prošnje zajednički za sve »čuvare katoličke i apostolske vjere«. Obično se tvrdi da ovaj izraz označuje sve biskupe svijeta. Ali njega su u staro doba upotrebljavali ne samo za biskupe nego i za svjetovnjake. Sv. Ciprijan, biskup Kartage, veli za jednoga biskupa, da je »čuvar vjere i branitelj istine«. (Pismo 67, 6.) Natpis na ulazu u baziliku sv. Ivana i Pavla u Rimu naziva svjetovnjaka graditelja crkve vjere — *cultor fidei*«. Čini se dakle da su čuvari vjere, za koje molimo u sv. Misi, u prvome redu članovi biskupskoga kolegija, ali također i svi kršćani koji se na razne načine žrtvuju i surađuju na dobrobit sv. vjere, kako bi je objasnili ljudima svoga vremena i za nju predobili vjernike i nevjernike. Zar nisu svi oni »promicatelji« i nužni pomoćnici biskupa u njihovoj službi čuvara i navjestitelja Evandjelja? Zar nije potrebno da se Crkva i za njih svaki dan moli? To je važna nakona što je svećenik mora svaki dan obnavljati koji služi sv. Misu, pa i vjernici koji ovu s njime zajedno prikazuju. I oni prinose sv. Žrtvu nada sve za sv. Crkvu i za one koji u ime Gospodinovo moraju osigurati njezin mir, čuvati je i ujediniti i njome ravnati. Ostale nakane, kakogod one bile opravdane, dolaze na drugome mjestu.

Kako nam valja živjeti u jedinstvu sa svecima

Kršćani, okupljeni oko oltara, svjesni su da su sjedinjeni sa svojom braćom koja su raspršena po čitavome svijetu, i da oni za njih prinose svoje prošnje. Ali oni dobro znadu kako žive u zajednici s Crkvom koja boravi u nebu. Ova je istina istaknuta na dva mjesta kanona, naime, u riječima »*communicantes*-u zajedništvu s cijelom Crkvom« i »*nobis quoque peccatoribus* - i nama grješnicima«. Razlog, zašto naglašujemo ovu istinu u Misi, bit će zacijelo uvjerenje da se Crkva rađa iz presv. *Euharistije*. Udioništvo s euharistijskim Kristom čini da se sve više sjedinimo s njegovim duhovnim Tijelom što je Crkva. Crkva, koja se rađa iz Kristove Žrtve, raste i ujedanjuje se po sakramentalnom obnavljanju iste Žrtve. Svaki put kad prikazujemo sv. Misu ulazimo u zajednicu s onima koji su prije nas sačinjavali Crkvu kojih smo mi nasljednici i nastavljači njihova života.

»Mi, sjedinjeni s ovom zajednicom, častimo prije svega spomen slavne Marije vazda Djevice... Zatim tvojih bl. apostola i mučenika...« Da bismo mogli shvatiti čašćenje ovih svetaca u Misi, valja usporediti »communicantes« običnih Misa s onima od Božića, Bogojavljenja, Uskrsa, Uzašašća i Duhova. Ovi spominju tajnu što se toga dana slavi u vezi sa dotičnom tajnom spasenja. U tome svijetlu moramo shvaćati dnevni »communicantes«. I ovaj nam pruža pogled u jedno otajstvo Crkve u *svesima*. To proizlazi iz načela, da kult svetih, jest slavljenje otajstva Crkve. Dakle glavno značenje »communicantes« stoji u tome da bismo upravili našu pozornost na Crkvu u raju, da ispovjedimo vezu, nastavak i zajednicu sa svetima u raju. Drugotna svrha, izražena na kraju ove molitve, nalazi se u tome da molimo neka nas ovi svjedoci u nebu zagovaraju kod Gospodina. Sveci koji se spominju u kanonu potvrđuju ovo tumačenje. Oni nisu izabrani toliko radi osobne svetosti, već više zbog uloge što su je vršili kod utemeljenja Crkve u Rimu ili u svijetu. Na prvome mjestu spominjemo bl. Djevicu Mariju za koju se spravom tvrdi da u sebi utjelovljuje cijelu Crkvu.

Za vrijeme Vatikanskog koncila proglasio je Svetac bl. *Gospu Majkom Crkve*. Zatim se redaju sv. Josip i 12 apostola: Sv. Petar i Pavao smatraju se utemeljiteljima Rimske Crkve, potom 12 u glavnome rimskih mučenika i sv. Ciprijan, biskup Kartage. Ova organizacija ima vanrednu važnost: Bl. Dj. Marija sa 12 apostola predstavljaju sveopću Crkvu, s njima se ne može nitko usporediti. I ostali rimski mučenici uživaju ugled kao utemeljitelji i zaštitnici svoje Crkve. Iza ove dvije skupine Božjih ugodnika reda se bezimeno mnoštvo »*svih svetih*«, koji predstavljaju za Rimsku Crkvu ujedno i katoličku i mjesne crkve. Dok ih zaziva i časti njihov spomen Rimski, a s njome i čitava katolička Crkva, utvrđuje svoje jedinstvo s Crkvom svih vremena, s Crkvom svetaca s kojom smo povezani u prošlosti i u budućnosti. Tako Crkva na zemlji slavi Crkvu u raju kao pobjedničko slavlje, što ga je stekao Krist svojim Otkupljenjem, kada ga je izveo među ljudima i s njima.

I nama svojim grješnim slugama

Kanon iza spomenutih riječi sadrži još jedan niz svetaca. Tu molimo Boga, neka nas grješnike primi u društvo svojih apostola, mučenika i svih svetih. Da li se ova molitva odnosi na prisutne vjernike ili samo na svećenika i na njegove po-

služnike? Mi svakako danas smijemo ovu molitvu primijeniti na sve vjernike. Mi grješnici i sluge od Boga prosimo, neka nas sjedini sa svojim apostolima i mučenicima. Oni su bili Božji poslanici i svjedoci u svijetu. Pomagali su više nego li itko drugi da se utemelji i izgradi Kristova Crkva. Uza sve svoje grijehe mi smo svijesni da nastavljamo djelo ovih svjedoka i poslanika u Gospodnjoj službi. Uzdamo se da ćemo i mi biti jednom primljeni u društvo onih, kojih stope slijedimo i nastavljamo njihovo djelo. U tome smislu ova se molitva u prvome redu odnosi na svećenike koji su »službenici Božje obitelji«, ali ona vrijedi i za sve svjetovnike koji se trude da djeluju kao apostoli i svjedoci Crkve. Istina, neki su od ovih svetaca malo ili gotovo nimalo poznati, ali ipak oni predstavljaju one sakrivene svetitelje naših dana, kakovih je najveći broj u nebu i na zemlji. Crkva blaženih, s kojima vjernici na zemlji žive u jedinstvu, jest Crkva svih svetih.

* * *

U misnom kanonu molimo za papu, za našega biskupa i za sve članove Crkve. No da li mislimo na one koji ne pripadaju kat. Crkvi: na kršćane ostalih konfesija i religija te na nebrojeno mnoštvo, što živi bez Boga? Kada je Spasitelj ustanovio presv. Euharistiju izjavio je da se njegova »Krv biti za mnoge prolivena«. Kada obnavljamo njegovu Žrtvu, zar smijemo zaboraviti na ovo mnoštvo, kojega su katolici samo mali dio? Istina, riječi kanona ne tumače, što znače riječi »za mnoge - pro multis«, koje se izgovaraju kod posvećenja vina. Ipak mi svaki čas susrećemo brigu Crkve za sve one, koji njoj ne pripadaju. Kada »prinosimo Kalež spasenja«, molimo Gospodina, neka primi ovaj prinos »za spasenje naše i za spasenje cijeloga svijeta«. Ova molitva, koja je zbilja katolička, (sveopća) u pravome značenju, prosi da sv. Misa, koju služimo pomogne da se privede spasenju svi ljudi. No lako možemo na nju zaboraviti osobito u pjevanoj Misi. Stoga mora nam biti drago, što je koncil naredio, neka se barem u svetačkim Misama iza Evandelja i propovijedi uspostavi *sveopća molitva*, u kojoj cijeli puk moli »za sv. Crkvu i za one koji vrše vlast nad narodom, za one koji stradaju u nevoljama, za sve ljude i za spasenje čitavoga svijeta«. Konstit. o liturgiji br. 53.

Prema Ph. Rouillard »La vie spirituelle« svib. 1955. Paris.

N. Maslač